

การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

THE EVALUATION OF HEALTH PROMOTION SCHOOL PROJECT IN THE SCHOOL OF BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION

วิไลวรรณ อธิมิตยชัยกุล¹

VILAIWAN ATHIMATICHAIKUL

บทคัดย่อ

การวิจัยประเมินผลครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต (2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง ปีการศึกษา 2559 กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงและการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 322 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า (1) ผลการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อการกำหนดนโยบายและการวางแผนจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อโรงเรียนได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการวางไว้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อนักเรียนทุกคนได้รับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง ประเมินผล และได้รับการวางแผนแก้ไขเมื่อพบปัญหาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริการของโครงการฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าการรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน จึงมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จัดทำแผนงานพหุคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพไปศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน

คำสำคัญ : การประเมินผล ; การดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ; สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

¹ นักศึกษาปริญญาโท วิชาเอกบริหารสาธารณสุข สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ABSTRACT

The objectives were to assess (1) the context, inputs, processes and outputs of the school health promoting schools under the Bangkok Metropolitan Administration (2) study barriers and suggestions for implementation of the health promotion schools.

The population in this study was those involved in the implementation of the school health promotion project in the Bangkok Metropolitan Administration. The result of the evaluation of the Golden Health Promotion School in academic year 2016. 322 persons were enrolled in random sampling and stratified random sampling. The research instruments were a 5-level scale questionnaire with consistency index. Between 0.67 - 1.00, the reliability was 0.90. Data were analyzed by means of percentage, means and standard deviation.

The results of the study were as follows: (1) the context, inputs, processes and outputs were suitable at the upper level. The highest average import factors were found at the high level. And when considering each. Objectives are in line with Bangkok's educational development policy and plan. And Policy formulation and planning activities are appropriate, the school has implemented the action plan. , students are weighed. Measure Height Assessment and was planned to resolve the problem continually. The students were satisfied with the project services. (2) Problems and obstacles in the project implementation were mostly from the Collection of achievement data of project implementation. Not covered yet Therefore, giving suggestions for schools under the Bangkok Metropolitan Administration to draw up a plan for the Health Promotion Board to study. To exchange information and experience in health promotion schools. And it motivates the practitioner.

Keywords: Evaluation ; Health Promotion School Project ; Educational institutions in Bangkok

บทนำ

กระทรวงสาธารณสุขโดยกรมอนามัยได้กำหนดโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพการดูแลสุขภาพของเด็กวัยเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ให้โรงเรียนเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นจุดศูนย์กลางในการพัฒนาสุขภาพควบคู่ไปกับการศึกษา ด้วยการบูรณาการงานส่งเสริมสุขภาพ ควบคุมป้องกันโรค และอนามัยสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวมในโรงเรียนและในพื้นที่โรงเรียน ตลอดจนสร้างกลไกการประสานงานและการปฏิบัติร่วมกันระหว่างภาครัฐ

ภาคเอกชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและชุมชน โดยมีนโยบายให้พื้นที่ต่างๆ ดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 และมีการประเมินโรงเรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนา เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงแก้ไขให้ได้ตามมาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556)

การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคตามองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 ประการ โดยแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 นโยบายของ

โรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 การบริหารจัดการในโรงเรียน และด้านการส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน องค์ประกอบที่ 4 การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพองค์ประกอบที่ 5 บริการอนามัยโรงเรียน องค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษา ในโรงเรียน องค์ประกอบที่ 7 โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย องค์ประกอบที่ 8 การออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ องค์ประกอบที่ 9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และองค์ประกอบที่ 10 การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, 2558)

องค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทั้ง 10 ประการดังกล่าวข้างต้นนี้ จะถูกนำไปประเมินเพื่อรับรองการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับทองแดง ซึ่งจะต้องผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นต่ำมากใน 4 องค์ประกอบ โดยต้องผ่านตัวชี้วัดทุกตัวและผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นต่ำใน 6 องค์ประกอบที่เหลือ ระดับเงิน ซึ่งจะต้องผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นต่ำมากใน 6 องค์ประกอบ โดยต้องผ่านตัวชี้วัดทุกตัวและผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นต่ำใน 4 องค์ประกอบที่เหลือ ระดับทอง ซึ่งจะต้องผ่านเกณฑ์ประเมินขั้นต่ำมากใน 8 องค์ประกอบ โดยต้องผ่านตัวชี้วัดทุกตัวและผ่านเกณฑ์การประเมินขั้นต่ำใน 2 องค์ประกอบที่เหลือ ทั้งนี้ หลังจากโรงเรียนผ่านการประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองแล้ว ระยะต่อไปจะเป็นการพัฒนาโรงเรียนสู่เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรที่เน้นการวัดผลลัพธ์ด้านสุขภาพ พฤติกรรมสุขภาพของนักเรียน และผลการดำเนินงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : ตัวชี้วัดที่ 1 มาตรฐานที่ 2 การดำเนินงานสุขภาพของนักเรียนแกนนำ : ตัวชี้วัดที่ 2 และ 3 และมาตรฐานที่ 3 ผลสำเร็จของการดำเนินงาน ได้แก่ ภาวะสุขภาพของนักเรียน : ตัวชี้วัดที่ 4 – 10 และโครงการแก้ไขปัญหในโรงเรียน : ตัวชี้วัดที่ 11 รวมถึงงานตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ น้ำบริโภคปลอดภัยและ

เพียงพอ : ตัวชี้วัดที่ 12 สุขอนามัย : ตัวชี้วัดที่ 13 โภชนาการและสุขภาพอาหาร : ตัวชี้วัดที่ 14 – 16 การป้องกันอุบัติเหตุ : ตัวชี้วัดที่ 17 และการป้องกันและแก้ไขมลภาวะที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ : ตัวชี้วัดที่ 18 – 19 (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

จากการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ พบว่าในจำนวนโรงเรียนทั่วประเทศทั้งหมด 32,458 โรงเรียน มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพียง 10,396 โรงเรียน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 32.0 โดยมีโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์ประเมินกระบวนการจำนวน 3,125 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ของโรงเรียนที่เข้าโครงการ หรือร้อยละ 9.6 ของโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งถือว่ายังมีจำนวนน้อยมาก และในปี พ.ศ. 2558 มีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ร้อยละ 96.6 ดำเนินการตามกระบวนการร้อยละ 93.9 (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, 2558)

สำหรับการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่กรุงเทพมหานครนั้น เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักอนามัยและสำนักการศึกษา โดยมีพยาบาลอนามัยโรงเรียนของศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เป็นผู้บริหารจัดการงานด้านสุขภาพร่วมกับสถานศึกษา เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และดำเนินงานด้านสุขภาพร่วมกันให้นักเรียนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและผู้อื่นได้ นักเรียนได้รับการปลูกฝังทัศนคติ มีทักษะการดูแลตนเอง และปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพอย่างเหมาะสม โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพจึงต้องดูแลบุคคลทุกคนในโรงเรียนและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนควบคู่กัน ซึ่งเป็นการบูรณาการความร่วมมือในเรื่องการศึกษาควบคู่ไปกับการมีสุขภาพดีโดยอาศัยความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา บุคลากรสหวิชาชีพสาธารณสุข ผู้ปกครอง ชุมชน รวมทั้งภาคีเครือข่ายและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง พยาบาลอนามัย

โรงเรียนจึงต้องศึกษาเกณฑ์การประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 องค์ประกอบ (ระดับทอง) และ 19 ตัวชี้วัด (ระดับเพชร) ให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนที่จะมีการประสานดำเนินงานในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบ โดยการประเมินรับรองโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จะเริ่มที่เกณฑ์การประเมินระดับทองในโรงเรียนทุกสังกัด และการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรโรงเรียนแห่งนั้น จะต้องอยู่ในระยะเวลาของการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง (กองสร้างเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร, 2558) ซึ่งจากรายงานผลการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครปีงบประมาณ 2554 – 2558 (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2558) พบว่าประเด็นสำคัญซึ่งยังคงเป็นปัญหาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร คือ นักเรียนมีน้ำหนักเกินเกณฑ์มาตรฐาน เหนือ และพุง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริโภคอาหารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและฟัน ได้แก่ อาหารหรือขนมว่างประเภทหวานจัด มันจัด หรือเค็มจัด ทั้งนี้ ในจำนวนสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครทั้งหมด 438 โรงเรียน มีสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 120 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 27.3 โดยมีสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์การประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง จำนวน 60 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ระดับเงิน จำนวน 56 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.7 ซึ่งมีสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครเพียง 4 โรงเรียน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 3.3 ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร ส่วนในปีงบประมาณ 2559 มีสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่ได้ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 180 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 41.1 โดยมีสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านเกณฑ์การประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง จำนวน 95 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 52.8 ระดับเงิน จำนวน 75 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 41.2 และระดับเพชร

จำนวน 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 6.0 ตามลำดับ (กองสร้างเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร, 2558)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครยังเข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจำนวนน้อย และในจำนวนสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพก็มีจำนวนน้อยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับเพชรและระดับทอง ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นหากมีการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดที่มีผลการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับทอง ในปีการศึกษา 2559 จะเป็นประโยชน์ในการนำผลประเมินที่ได้รับไปเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณา ตัดสินใจ ปรับปรุง พัฒนา และดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

ทั้งนี้ในการประเมินนั้นรูปแบบที่เหมาะสมคือการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) (Stufflebeam, D.L., 1983 อ้างใน ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์, 2556) ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญคือเพื่อแสวงหาข้อมูลสำหรับการปรับปรุง แก้ไข ตัดสินใจ และพัฒนาโครงการ ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน คือ (1) ประเมินบริบทของโครงการ ได้แก่ นโยบาย แผน ความจำเป็นและความต้องการของชุมชน (2) ประเมินปัจจัยนำเข้าเบื้องต้น ได้แก่ ความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ (3) ประเมินกระบวนการดำเนินงาน ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงานตามกิจกรรมของโครงการ การนิเทศ ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงาน และ (4) ประเมินผลผลิตของโครงการ ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานของโครงการเมื่อโครงการสิ้นสุดลง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านเกณฑ์การประเมินเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทองอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model)

(Stufflebeam, D.L., 1983 อ้างใน ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์, 2556) ซึ่งประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน คือ (1) ด้านบริบท ได้แก่ ความสอดคล้องของนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินโครงการ กับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (2) ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ ความพอเพียงของบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และความพร้อมของสถานที่ (3) ด้านกระบวนการ ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงานตามกิจกรรม การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข และ (4) ด้านผลผลิต ได้แก่ ผลการดำเนินโครงการบรรลุ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ และระดับความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำที่มีต่อโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้เสนอต่อสำนักอนามัย และสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปเป็นแนวทางการดำเนินงาน เพื่อขับเคลื่อนนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

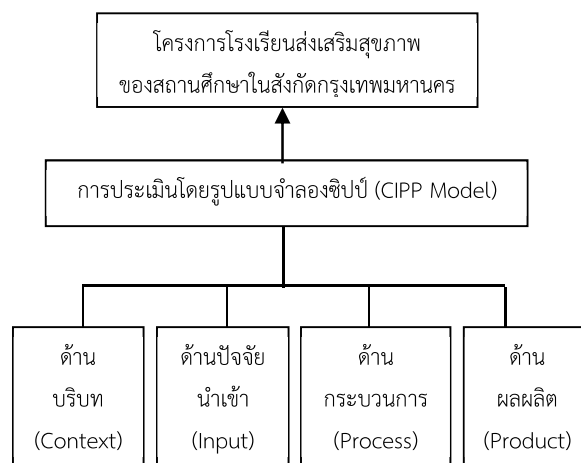
การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบจำลองซิปปี้ (CIPP Model) (Stufflebeam, D.L., 1983 อ้างใน ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์, 2556) ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน ได้แก่

1. การประเมินด้านบริบท ซึ่งเป็นการประเมินความสอดคล้องของนโยบาย วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งเป็นการประเมินความพอเพียงของบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และความพร้อมของสถานที่ในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

3. การประเมินด้านกระบวนการ ซึ่งเป็นการประเมินการวางแผน การดำเนินงานตามกิจกรรม การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

4. การประเมินด้านผลผลิต ซึ่งเป็นการประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมาย และการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำที่มีต่อโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยสามารถสรุปเป็นภาพประกอบได้ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ จำนวน 32 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 64 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 8 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 1,540 คน รวมจำนวนประชากรทั้งหมด 1,660 คน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2558)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง ปีการศึกษา 2559 จำนวน 322 คน จากจำนวน 8 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้เนื่องจากจากรายงานของสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2559) พบว่าสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครยังเข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในจำนวนน้อย และในจำนวนสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพก็มีจำนวนน้อยที่ผ่านเกณฑ์การประเมินรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับเพชร และระดับทอง ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นหากมีการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งหมดที่มีผลการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอยู่ในระดับทองอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป จะเป็นประโยชน์ในการนำผลการประเมินที่ได้รับไปเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันพิจารณา ตัดสินใจ ปรับปรุง พัฒนา และดำเนิน

โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ต่อไป

เมื่อผู้วิจัยได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง ปีการศึกษา 2559 ในการแบ่งกลุ่มและคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสถานศึกษาอย่างเป็นสัดส่วนกับขนาดของประชากรในแต่ละสถานศึกษา (Proportional to size) โดยใช้สูตรดังนี้

$$n1 = \frac{N1 \times n2}{N2}$$

เมื่อ $n1$ = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการประเมินโครงการฯ ระดับทอง ปีการศึกษา 2559

$n2$ = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม

$N1$ = จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการฯ ของแต่ละสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

$N2$ = จำนวนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการฯ ทั้งหมด

แทนค่าสูตรดังกล่าวซึ่งจะทำให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง ปีการศึกษา 2559 ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

สถานศึกษา	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย					
	ผู้บริหาร	ครู	กรรมการ	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	ผู้ปกครอง	รวม
แห่งที่ 1	2	2	2	1	26	33
แห่งที่ 2	2	2	2	1	40	47
แห่งที่ 3	2	2	2	1	25	32
แห่งที่ 4	2	2	2	1	35	42
แห่งที่ 5	2	2	2	1	30	37
แห่งที่ 6	2	2	2	1	45	52
แห่งที่ 7	2	2	2	1	25	32
แห่งที่ 8	2	2	2	1	40	47
รวม	16	16	16	8	266	322

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร” ครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินผลในรูปแบบจำลองซิปป์ (CIPP Model) (Stufflebeam, D.L., 1983 อ้างใน, 2556) ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปกรอบแนวคิดการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในภาพรวม และได้กำหนดกรอบการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ ตัวบ่งชี้ วิธีการประเมิน และการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การจัดทำเครื่องมือดังนี้

1. การประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ด้านบริบท

- ตัวบ่งชี้: ความสอดคล้องของนโยบายวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของการดำเนินโครงการ กับนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานครและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- วิธีการ/เครื่องมือ: แบบสอบถาม

- แหล่งผู้ให้ข้อมูล: ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครองนักเรียน

- การวิเคราะห์: ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

- มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) โดยรวมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป

2. การประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ด้านปัจจัยนำเข้า

- ตัวบ่งชี้: ความพอเพียงของบุคลากรงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ และความพร้อมของสถานที่

- วิธีการ/เครื่องมือ: แบบสอบถาม

- แหล่งผู้ให้ข้อมูล: ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครองนักเรียน

- การวิเคราะห์: ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

- มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) โดยรวมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป

3. การประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ด้านกระบวนการ

- ตัวบ่งชี้: มีการวางแผน การดำเนินงานตามกิจกรรม การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

- วิธีการ/เครื่องมือ: แบบสอบถาม

- แหล่งผู้ให้ข้อมูล: ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครองนักเรียน

- การวิเคราะห์: ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

- มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) โดยรวมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป

4. การประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์

- ตัวบ่งชี้: (1) มีการวางแผน การดำเนินงานตามกิจกรรม การนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไข

: (2) ระดับความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำ ที่มีต่อโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

- วิธีการ/เครื่องมือ: แบบสอบถาม

- แหล่งผู้ให้ข้อมูล: ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนแกนนำ

- การวิเคราะห์: ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

- มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) โดยรวมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากกรอบการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ ตัวบ่งชี้ วิธีการประเมิน และการวิเคราะห์ข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาแบบสอบถามจากกรอบการประเมินโครงการตามวัตถุประสงค์ ตัวบ่งชี้ วิธีการประเมิน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับโครงการ

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบโครงการ คณะกรรมการสถานศึกษา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้ปกครอง และนักเรียน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีเนื้อหาทั้งหมด 3 ส่วน จำนวน 322 ชุด และแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำ ต่อโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 ชุด ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ คุณวุฒิ สถานศึกษาในสังกัด ตำแหน่งงานปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ โดยมี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และการเติมข้อมูลในช่องว่าง จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัด กรุงเทพมหานคร ได้แก่ การประเมินด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นการประเมินด้านบริบท จำนวน 9 ข้อ การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า จำนวน 22 ข้อ การประเมินด้านกระบวนการ จำนวน 14 ข้อ และการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ จำนวน 22 ข้อ รวมทั้งหมดจำนวน 67 ข้อ โดยมีลักษณะมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของลิเคิร์ท Likert (Likert- type scale) (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2550)

และแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำต่อโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 9 ข้อ โดยมีลักษณะมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) ซึ่งมีตัวเลือก 5 ระดับ และมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของลิเคิร์ท Likert (Likert- type scale) (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2550) ดังนี้

5 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

4 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านมาก

3 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านปานกลาง

2 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อย

1 หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็นของท่านน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนโดยการนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามของแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย และใช้หลักการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของตัวแปร ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2550)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติตามแบบประเมินโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติตามแบบประเมินโครงการอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติตามแบบประเมินโครงการอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติตามแบบประเมินโครงการอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติตามแบบประเมินโครงการอยู่ในระดับน้อยที่สุด หรือควรปรับปรุง

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ได้อย่างอิสระ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหาและนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงให้สอดคล้องกับเนื้อหา

3. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 60 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงตรง (Reliability)

4. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ มีดังนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity Index) ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาความสอดคล้องกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร วัตถุประสงค์ ครอบคลุมของเนื้อหาตามแนวคิดที่ผู้วิจัยเลือกใช้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 นำแบบสอบถามพร้อมโครงร่างวิจัยฉบับย่อซึ่งมีคำนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ศึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการ (Content Validity Index: CVI) ซึ่งกำหนดลักษณะความคิดเห็นเป็น 4 ระดับ คือ 1, 2, 3 และ 4 ซึ่งมีความหมายดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2550)

1 หมายถึง คำถามไม่สอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

2 หมายถึง คำถามจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาทบทวนและปรับปรุงอย่างมากจึงจะมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

3 หมายถึง คำถามต้องได้รับการพิจารณาทบทวนและปรับปรุงเล็กน้อยจึงจะมีความสอดคล้องกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

4 หมายถึง คำถามมีความสอดคล้องกับคำนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่าน มาคำนวณค่า CVI จากสูตร $CVI = \frac{\text{จำนวนข้อคำถามที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนให้ความคิดเห็นระดับ 3 และ 4}}{\text{จำนวนข้อคำถามทั้งหมด}}$

ขั้นที่ 3 เมื่อผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ นำเครื่องมือมาแก้ไขเพิ่มเติมให้ความชัดเจนด้านเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษา ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาคำถามกับเนื้อหาของมิติตัวแปร โดยคำถามข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นในระดับ 3 นำมาปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับคำนิยาม ส่วนคำถามข้อใดที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็นในระดับ 1 และ 2 นำมาปรับปรุง แบบสอบถามให้ครอบคลุมและให้สอดคล้องกับตัวแปร จากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาหาคำนวนหาดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index: CVI) โดยใช้เกณฑ์ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา $CVI \geq 0.80$ (Polit และ Hungler, 2006 อ้างใน รัตน์ศิริ ทาโต, 2551) และเกณฑ์ความสอดคล้องด้วยการคำนวณดัชนีความตรงตามเนื้อหา ต้องได้ค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.80 และทำการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่นำไปตรวจสอบความตรงของเนื้อหาประกอบด้วย 5 ส่วน ซึ่งผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ และการปรับปรุงแบบสอบถามในแต่ละส่วนมีดังนี้

1. แบบสอบถามการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร การประเมินด้านบริบท มีข้อคำถาม 9 ข้อ ได้ค่า $CVI = 1$ โดยปรับข้อคำถามให้อ่านเข้าใจง่ายและมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้มากขึ้นตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. แบบสอบถามการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า มีข้อคำถาม 22 ข้อ ได้ค่า $CVI = 1$ โดยปรับข้อคำถามให้อ่านเข้าใจง่ายและมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้มากขึ้นตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

3. แบบสอบถามการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ มีข้อคำถาม 14 ข้อ ได้ค่า $CVI = 1$ โดยปรับข้อคำถามให้อ่านเข้าใจง่ายและมีความ

เหมาะสมกับการนำไปใช้มากขึ้นตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

4. แบบสอบถามการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านผลผลิต (ผลการดำเนินงานตามโครงการ) มีข้อคำถาม 22 ข้อ ได้ค่า CVI = 1 โดยปรับข้อคำถามให้อ่านเข้าใจง่าย และมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้มากขึ้นตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. แบบสอบถามการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนแกนนำที่มีต่อการบริการโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร (สำหรับนักเรียน) มีข้อคำถาม 9 ข้อ ได้ค่า CVI = 1 โดยปรับข้อคำถามให้อ่านเข้าใจง่ายและมีความเหมาะสมกับการนำไปใช้มากขึ้นตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเที่ยงของเครื่องมือ(Reliability)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับทอง ปีการศึกษา 2559 ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 60 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้เกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่มีค่าความเที่ยงของเครื่องมือ ≥ 0.70 (Devellis, 1991, p. 85 อ้างถึงใน อารียวรรณ อ่วมตานี, 2554) จากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้ค่าความเที่ยงของเครื่องมือเท่ากับ 0.90

3. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนทำการเก็บข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยได้ชี้แจงข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างได้ทราบเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ ตลอดจนทราบถึงสิทธิที่จะยกเลิกหรือถอนตัวออกจากการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลและไม่มีผลกระทบใดๆ กับกลุ่มตัวอย่าง โดยผลการวิจัยในครั้งนี้

จะนำเสนอเป็นภาพรวม ไม่ระบุชื่อ/สกุลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจรายละเอียดดังกล่าวแล้ว และยินยอมที่จะเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ จึงให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อให้คำยินยอมในแบบฟอร์มการให้คำยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent form)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตจากประธานหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร

2. เมื่อได้รับหนังสืออนุมัติจากประธานหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบริหารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชแล้ว ผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย และรายละเอียดเกี่ยวกับการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยกำหนด

3. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการในขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อไปแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย และขั้นตอนการเก็บข้อมูล

4. ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 322 ชุด ซึ่งสามารถเก็บแบบสอบถามคืนมาได้ 322 ชุด โดยเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ร้อยละ 100 และแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 100 ชุด ซึ่งสามารถเก็บ

แบบสอบถามคืนมาได้ 100 ชุด โดยเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ ร้อยละ 100

5. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บแบบสอบถามมาจัดให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นการวิจัยเพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติและสรุปผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณซึ่งเมื่อผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดแล้ว ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลโดยใช้รูปแบบพรรณนา อภิปราย และใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งสำหรับแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามปลายปิด ผู้วิจัยจะนำมาประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ส่วนแบบสอบถามที่เป็นข้อคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยจะรวบรวมข้อมูลและสรุปผล โดยจัดลำดับตามความถี่ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้แสดงความคิดเห็นจากมากไปหาน้อย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.7 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ร้อยละ 57.8 โดยอายุเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง คือ 38 ปี มีคุณวุฒิปริญญาตรี โดยเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาที่ 6 ร้อยละ 87.6 ในตำแหน่งผู้ปกครองนักเรียน ร้อยละ 82.6 และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร 1 - 2 ปี

ผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการสูง

ที่สุด รองลงมา คือ ด้านผลผลิต ด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้า ตามลำดับ

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

1. ด้านบริบท พบว่า การดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครที่ผ่านมา ยังไม่ค่อยได้รับความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควร จึงได้มีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครเพิ่มการประชาสัมพันธ์และจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า บทบาทในการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านมายังไม่ชัดเจนเท่าที่ควร จึงได้มีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครดำเนินการดังนี้

2.1 ควรจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติ สนใจ เอาใจใส่เรื่องสุขภาพมีความตระหนัก มีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

2.2 ควรหาแหล่งงบประมาณในการดำเนินงาน เพื่อสนับสนุนให้แก่คณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.3 ควรจัดทำแผนปฏิบัติงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างละเอียด

2.4 ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการแก่คณะกรรมการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นประจำ เพื่อร่วมวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

2.5 ควรร่วมวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมแก้ไขพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านกระบวนการ พบว่า การดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ผ่านมายังขาดความพร้อมในการดำเนินโครงการด้านคณะกรรมการและการวางแผนการมีส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ต้องให้ความสำคัญต่อการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างจริงจัง และใช้ภาวะผู้นำในการผลักดันให้คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้งไว้ในโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

3.2 คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรตระหนักในบทบาทหน้าที่ในการร่วมกันค้นหาแนวทางปฏิบัติเพื่อพัฒนาสู่การเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพที่มีคุณภาพ

4. ด้านผลผลิต พบว่า การรวบรวมข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน จึงได้มีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครดำเนินการดังนี้

4.1 สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรจัดทำแผนงานพาคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนไปศึกษาดูงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ และเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงาน

4.2 สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรมีการระดมความคิดของคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา เพื่อร่วมกันวางแผนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามความต้องการ และเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานครด้านบริบท อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร มีได้มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ซึ่งหมายรวมถึงนโยบายการส่งเสริมสุขภาพของทั้งบุคลากรของสถานศึกษาและนักเรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการวางแผน การจัดการองค์กร การนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน การรายงานผล และการแก้ไขปรับปรุงผลการดำเนินงานภายใต้การเชื่อมโยงประสานงานระหว่างบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน ซึ่งการส่งเสริมสุขภาพที่เกิดจากความเห็นชอบของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษานี้ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้การดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาทุกแห่งมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับที่ฉวีวรรณ แซ่ซี (2546) ได้กล่าวไว้ว่า นโยบายเป็นสิ่งแรกที่ทุกหน่วยงานจะต้องดำเนินการ เพราะนโยบายถือว่าเป็นหลักและวิธีปฏิบัติที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย หากหน่วยงานใดไม่ได้กำหนดนโยบายไว้ อาจเป็นปัญหาพื้นฐานที่จะส่งผลถึงปัญหาอื่นๆ ตามมาด้วย ดังนั้น หากหน่วยงานได้มีการกำหนดนโยบายไว้ชัดเจนจะทำให้บุคลากรของหน่วยงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนตระหนักและให้ความสำคัญโดยมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามนโยบายนั้น

นอกจากนี้ ผลการวิจัยในประเด็นดังกล่าว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดา ฉิมพลี (2549) ที่ได้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป (CIPP Model) เพื่อประเมินโครงการในด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งผลการประเมิน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับความเหมาะสมและสอดคล้องของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน

2. ผลการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูชื่น พงษ์ดี (2553) ที่ได้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนราชดำริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยใช้รูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในประเด็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมมีความพร้อมของวิธีการดำเนินการตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนราชดำริ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 มีผลการประเมินความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสมรรถภาพของบุคลากรที่สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนราชดำริเล็งเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีและต่อเนื่อง ทำให้มีความพร้อมของวิธีการดำเนินการและมีความเพียงพอซึ่งสามารถนำไปใช้ในการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้เป็นอย่างดี

3. การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพร แซ่อึ้ง (2551) ที่ได้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกลุ่มโรงเรียนเอกชนสามัญอำเภอเบตง จังหวัดยะลา โดยศึกษาความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐาน ความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงาน ประสิทธิภาพของโครงการ และศึกษาปัญหาอุปสรรค ซึ่งผลการประเมินพบว่า ความพร้อมด้านปัจจัยพื้นฐานของโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการดำเนินงานและวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับมากเพราะโรงเรียนบริหารงานอย่างเป็นระบบ ผู้บริหารและครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการระดับปานกลาง และตระหนักต่อคุณค่าโครงการระดับมาก การจัดสรร

งบประมาณเพื่อใช้ในโครงการอยู่ในระดับพร้อมมาก ความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานโครงการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สุขนิสัยของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ข้อเสนอแนะสำคัญ คือ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาและเครื่องเล่นในสนามเด็กเล่นให้เพียงพอ

4. การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของธิดา ฉิมพลี (2549) ที่ได้ประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) เพื่อประเมินโครงการในด้านสภาวะแวดล้อม ด้านปัจจัยพื้นฐาน ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ซึ่งผลการประเมินพบว่า ด้านผลผลิตหรือผลงานที่เกี่ยวข้องกับความสอดคล้องของผลการดำเนินงานโครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา มีความสอดคล้องกับผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ส่วนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต นั้น มี สอดคล้องกับผลการวิจัยของธีระพันธ์ ขวนจิตต์ (2549) ที่ได้ประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล (วัดใน) เทศบาลสมุทรปราการ โดยประเมินปัจจัยพื้นฐาน กระบวนการ ผลผลิต และศึกษาปัญหาอุปสรรค พบว่า ด้านปัจจัยพื้นฐาน องค์ครมีความพร้อม ด้านคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพมีนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษร มีการวิเคราะห์ปัญหาการทำโครงการ มีการพัฒนาแกนนำ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า คณะครูและนักเรียนมีส่วนสำคัญในการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จ มีการนิเทศและระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาสนับสนุน การประเมินกระบวนการมีระบบและขั้นตอนที่ชัดเจนนำไปบูรณาการในกิจกรรมการเรียน

การสอน เน้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมสุขอนามัยที่ดี การประเมินผลผลิต โครงการ และกิจกรรมต่างๆ ทำให้สภาวะแวดล้อมของโรงเรียนสะอาดเป็นระเบียบ สถิติปัญหาสุขภาพมีแนวโน้มดีขึ้นจนน่าพอใจ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มสรุปว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านปัจจัยพื้นฐาน พฤติกรรมสุขภาพของ นักเรียน และการประชาสัมพันธ์

และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุภา ป้อมลอย (2550) ได้ประเมินการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับ มากทั้ง 10 องค์ประกอบ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเรียงลงมา 3 อันดับ คือ การจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ นโยบายของ โรงเรียน และการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ และ พบว่าองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเรียงขึ้นไป 3 อันดับ คือ โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน สุขศึกษาใน โรงเรียน และบริการอนามัยโรงเรียน จากการศึกษาปัญหา และอุปสรรคองค์ประกอบที่มากที่สุด ได้แก่ การบริการ อนามัยโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 23.33 รองลงมา คือ โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 21.67 ในภาพรวมทุกองค์ประกอบมีข้อเสนอแนะว่า ควรมี การประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น ประสานงานกับผู้ปกครอง และชุมชนให้ต่อเนื่อง รวมทั้งจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้ เพียงพอ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการ นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านบริบท ได้แก่

- สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ควรกำหนดนโยบายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเอง เพื่อให้การ พัฒนางานมีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นผู้จัดทำคู่มือและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการ ประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพทั่ว ประเทศ ควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียน ได้เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือและกำหนดเกณฑ์มาตรฐานใน การประเมินผลการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้สถานศึกษาทั่วประเทศสามารถ ดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้อย่างเต็ม ศักยภาพตามบริบทของสถานศึกษานั้น

1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ควร จัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งจะ ช่วยให้การดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพใน สถานศึกษาทั่วประเทศ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก ยิ่งขึ้น

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ควร ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการอบรมครูส่งเสริม สุขภาพอย่างต่อเนื่อง

1.3 ด้านกระบวนการ ได้แก่

- ควรมีการติดตามความก้าวหน้า และ ประเมินความสำเร็จการดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพในสถานศึกษาทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง

- ควรมีการบูรณาการการดำเนินโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพร่วมกับทุก ภาคส่วนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

- ควรมีการตรวจสอบข้อบกพร่องในการ ดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาทั่ว ประเทศอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านผลผลิต ได้แก่

- ควรให้นักเรียนทุกคนได้ทราบถึงนโยบาย โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษา และควรให้ นักเรียนแกนนำที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพของสถานศึกษา ได้รับรู้ถึงบทบาทหน้าที่ตนเอง ตลอดจนสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมโรงเรียนส่งเสริม

สุขภาพในช่วงหลังเลิกเรียน และควรฝึกให้นักเรียนทุกคน
ตรวจสอบสุขภาพด้วยตนเอง

- ควรมีการตรวจเช็คสุขภาพกับนักเรียนที่ยัง
สูบบุหรี่ในโรงเรียน ควรจัดโครงการพัฒนาสุขภาพนักเรียนที่
มีน้ำหนักต่ำกว่าและมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ควรส่งเสริม
ให้นักเรียนมีการทดสอบสมรรถภาพทางกายด้วยตนเอง
และครูแนะแนวควรดูแลนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่างๆ อย่าง
ใกล้ชิด เพื่อช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ
อารมณ์ สังคม และสติปัญญาสมวัย และมีภูมิคุ้มกันในการ
ป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในช่วงวัยเรียน

- การประเมินผลกระทบทางสุขภาพ
ประกอบด้วย 1) การมีสุขภาพดี (ดี) ผู้วิจัยขอให้
ข้อเสนอแนะว่าเป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีจิตใจที่ดีงาม
เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม ยอมรับฟังผู้อื่น มีระเบียบวินัย
ยกย่องและให้เกียรติซึ่งกันและกัน รักความเป็น
ประชาธิปไตย มีความรักและภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย
รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือผู้อื่นและ
แบ่งปันความรัก 2) การดูแลสุขภาพ (เก่ง) ผู้วิจัยขอให้
ข้อเสนอแนะว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการ
ดำเนินชีวิตอย่างเต็มความสามารถรู้จักการแก้ปัญหาได้ด้วย
ตนเองโดยไม่ใช้ความรุนแรง รู้จักการดูแลสุขภาพตนเอง
ครอบครัว และสังคม และรู้จักการช่วยเหลือสังคม 3) การมี

ความสุข (สุข) ผู้วิจัยขอให้ว่าเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้
นักเรียนเป็นคนที่มีความสุขดีทั้งด้านร่างกายและจิตใจ รู้จัก
ผ่อนคลายความเครียด มีความอดทนไม่ท้อแท้ต่อ
สถานการณ์ต่างๆ มีมนุษยสัมพันธ์ รักความเป็นอิสระ สติ
เสรีภาพ รู้จักการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อสุขภาพ เป็นคน
คิดเป็น คิดดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง และเป็นคนยอมรับ
ความเป็นจริงของชีวิต

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการประเมินโครงการโรงเรียน
ส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง และประเมินความพึงพอใจ
ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพ
ของโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูในโรงเรียน
ผู้ปกครองนักเรียน ต่อโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.2 ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ
ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของของ
สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร และสถานศึกษาอื่นๆ

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาโรงเรียนส่งเสริม
สุขภาพให้สู่ระดับเพชร

เอกสารอ้างอิง

- ช่อทิพย์ บรมธนรัตน์. (2556). *การประเมินผลโครงการสาธารณสุข : ทฤษฎีและการปฏิบัติ*. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูชื่น พงษ์ดี. (2553). *การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนราชดำริสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานครเขต 2*. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ ประสานมิตร.
- จิตา ฉิมพลี. (2549). *การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระพันธ์ ขวนจิตต์. (2549). *การประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดใน) เทศบาลนคร
สมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ธีรวิทย์ เอกกุล. (2550). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
- รัตนศิริ ทาโด. (2551). *การวิจัยทางพยาบาลศาสตร์: แนวคิดสู่การประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2558). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2559*. สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สำหรับโรงเรียนประถม และมัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *การบูรณาการงานส่งเสริมสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร. (2558). *คู่มือการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2558*. กองสร้างเสริมสุขภาพ สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร.
- สุภา ป้อมลอย. (2550). *การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุภาพร แซ่อึ้ง. (2551). *การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มโรงเรียนเอกชนสามัญ อำเภอบาง จังหวัดยะลา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สงค์การ สุทวงศ์. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างการเสริมพลังอำนาจแก่ครูกับความผูกพันของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2*. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2558. วิทยาลัยสันตพล อุดรธานี.
- อารีวรรณ อ่วมตานี. (2554). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.